

Investigation of the Role of Self-Knowledge, Commitment, and Object Relations in Adolescents' Identity Formation

Robenzadeh SH¹, Rasoolzadeh Tabatabaei K^{2*}, Ghorbani N³, Abedin AR⁴

¹ PhD Candidate of Psychology, Department of Psychology, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran

² PhD of Psychology, Department of Psychology, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran

³ PhD of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran

⁴ PhD of Clinical Psychology, Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran

Abstract

Background and Objectives: Given the significance of adolescence in formation of identity, this study aimed to investigate the impact of self-knowledge, extent of commitment, and object relations on identity formation in adolescents. These variables are the most important dimensions of identity formation among adolescents.

Methods: This causal-comparative study was conducted on 36 students aged 18 to 22 years selected through convenience sampling. After matching, the students were divided into three groups based on their identities. The data were collected using Bell's Object Relations and Reality Testing Inventory, Ghorbani's Integrative Self-Knowledge Scale, and Berzonsky's Identity Style Inventory. Then, the data were entered into the SPSS statistical software and were analyzed using MANOVA, one-way ANOVA, and Sheffe's post-hoc test.

Results: The results revealed significant differences among the study groups in terms of integrative self-knowledge, commitment, social incompetence, and insecure attachment. Accordingly, the participants with informational style showed the highest degree of integrative self-knowledge and commitment, while those with diffuse/avoidant style were more socially incompetent, alienated, and insecurely attached compared to the other two styles. However, no significant differences were found among the three groups with regard to egocentrism.

Conclusion: The results indicated that the individuals with various identity styles were different regarding commitment, social incompetence, and insecure attachment. In fact, these factors play a critical role in identity formation. Therefore, they can be used by experts and authorities to prepare educational or treatment packages to create successful identities in Iranian adolescents.

Keywords: Adolescent, Identity, Integrative self-knowledge, Commitment, Social incompetence, Insecure attachment, Egocentrism

Sadra Med Sci J 2016; 4(4): 267-276.

Received: Apr. 26th, 2016

Accepted: Sep. 30th, 2016

*Corresponding Author: Rasoolzadeh Tabatabaei K. PhD, Department of Psychology, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran, rasool1340@yahoo.com

مجله علوم پزشکی صدرا

دوره ۴، شماره ۴، پاییز ۱۳۹۵، صفحات ۲۶۷ تا ۲۷۶

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۷/۰۹ تاریخ دریافت: ۹۵/۰۲/۰۷

مقاله پژوهشی

(Original Article)

بررسی تاثیر فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و مولفه‌های روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوانان

شرمین روبن زاده^۱، کاظم رسول‌زاده طباطبایی^{۲*}، نیما قربانی^۳، علی‌رضا عابدین^۴

^۱دانشجوی دکترای تخصصی روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۲دکترای تخصصی روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۳دکترای تخصصی روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۴دکترای تخصصی روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

مقدمه: با توجه به دوره نوجوانی از لحاظ شکل‌گیری هویت، پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوانان انجام گرفت. این متغیرها مهم‌ترین ابعاد شکل‌گیری هویت نوجوانان به شمار می‌روند. **مواد و روش:** در این پژوهش علی-مقایسه‌ای، تعداد ۳۶ نفر دانشجوی ۱۸ تا ۲۲ از طریق نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. پس از هم‌سازی، دانشجویان بر اساس سبک هویت در سه گروه مستقل جایگزین شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه روابط موضوعی بل، مقیاس خودشناسی انسجامی قربانی و پرسشنامه سبک هویت برزونسکی مورد استفاده قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون مانوا، تحلیل واریانس یک‌راهه، و آزمون تعقیبی شفه تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر خودشناسی انسجامی، میزان تعهد، بی‌کفایتی اجتماعی، بیگانگی، و دل‌بستگی‌ناایمن تفاوت معنی‌دار وجود داشت. بدین‌صورت که سبک هویت اطلاعاتی از نظر خودشناسی انسجامی و میزان تعهد جایگاه بالاتری نسبت به سبک هویت سردرگم و سبک هویت هنجاری داشت. در حالی که نمره دانشجویان با سبک هویت سردرگم از نظر بی‌کفایتی اجتماعی، بیگانگی و دل‌بستگی‌ناایمن بالاتر از سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری بود. علاوه بر این نتایج پژوهش حاضر گویای آن بود که از نظر خودمیان‌بینی بین سه گروه سبک هویت تفاوت معناداری وجود نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاضر بیانگر تاثیر معنادار فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و مولفه‌های روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوانان بود. این نتایج علاوه بر افزایش دانش نظری در مورد نوجوانی و عوامل تاثیرگذار بر شکل‌گیری هویت می‌تواند در تهیه بسته آموزشی و درمانی شکل‌گیری هویت موفق نوجوان ایرانی مورد توجه متخصصان و دست‌اندرکاران امر آموزش و درمان نوجوانان قرار گیرد.

واژگان کلیدی: نوجوان، هویت، تعهد

* نویسنده مسئول: کاظم رسول‌زاده طباطبایی، دکترای تخصصی روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. rasool1340@yahoo.com

مقدمه

گذر از کودکی به سمت بزرگسالی، در نوجوانان سبب تغییرات عمده در رفتار، اختلال هویت، ایجاد احساسات قوی، خود محوری، تغییرات شناختی، فعالیت‌های جنسی و تمایل برای وقت‌گذاری بیشتر با همسالان می‌شود (۱). در واقع نوجوانان به دنبال شکل‌دهی هویت من (Ego Identify) در خود هستند. احساسی که به انسان می‌گوید کیست و جایگاه وی در نظام اجتماعی کجاست (۲) ابعاد متفاوتی همچون خودتنظیمی (Self-regulation)، رابطه اولیه کودک با منبع دلبستگی (۳) عوامل زیست عصبی (Neurobiology)، نوع رابطه نوجوان با مراقبت‌کننده‌های وی و تجربیات روانی اجتماعی در محیط زندگی بر شکل‌گیری هویت اثر دارند (۴).

مارسیا (Marcia) مهم‌ترین هدف دوران نوجوانی را رشد تعهد، وفاداری و تبعیت مشخص از یکسری اعتقادات، اهداف و ارزش‌ها می‌داند که در سایه دلبستگی رخ می‌دهد (۵). در الگوی مارسیا، شکل‌گیری هویت در ابعاد اکتشاف و تعهد مطرح می‌شود. اکتشاف به سطحی که افراد، فعالانه ارزش‌ها، اعتقادات، اهداف را بررسی می‌کنند و نقش‌های مختلف اجتماعی، برنامه‌ها و ایدئولوژی‌های گوناگون را تجربه می‌کنند و تعهد به میزان سرمایه‌گذاری شخص و تصمیم فرد برای پذیرفتن ارزش‌ها و اعتقادات و مسیرهای شغلی ویژه، قطع نظر از اینکه این موارد توسط خود فردانتخاب شده‌اند یا به وسیله دیگران پرورش یافته‌اند، اشاره دارد (۶). این تعهدات شالوده هویت دریافتی توسط فرد است که اریکسون آن را به عنوان نتیجه مطلوب بحران هویت نوجوان در مقابل سردرگمی هویت معرفی می‌کند (۷).

در خلال سه دهه گذشته، اکثر پژوهش‌گران مفهوم‌سازی‌های خود درباره شکل‌گیری هویت را در قالب مدل وضعیتی مارسیا ارائه کرده‌اند. الگوی بزونسکی (Berzonsky) بر آن دسته از فرآیندهای اجتماعی-شناختی مبتنی است که در طی آن افراد براساس شیوه ترجیحی پردازش اطلاعات مربوط به خود، گفتگو درباره

موضوعات مربوط به هویت و تصمیمات فردی، در وضعیت‌های متفاوت قرار می‌گیرند (۸) سه جهت‌گیری یا سبک پردازش هویت شامل سبک اطلاعاتی، سبک هنجاری و سردرگم-اجتنابی است.

افراد با سبک هویت اطلاعاتی به‌طور فعال به جستجو و ارزیابی اطلاعات مربوط به خویشتن می‌پردازند، آن‌ها تلاش می‌کنند تا اندیشه ورز، آگاه و گشوده نسبت به تجارب جدید، مسئله محور و تصمیم‌گیرندگان هوشیاری باشند. این افراد در گفتگوی خود منجسم عمل می‌کنند و به عبارت دیگر به صورت نسبی به یک خودانسجیامی رسیده‌اند (۸ و ۹). افرادی که سبک هویت هنجاری را مورد استفاده قرار می‌دهند، به‌طور خودکار توقعات و دستورالعمل‌های «دیگران مهم» را به اجرا می‌گذارند. آن‌ها افرادی با وجدان، هدف‌مدار اما به صورت شکل‌گرفته و بسته‌اند و نسبت به اطلاعاتی که ممکن است اطلاعات و ارزش‌های شخصی آنها را به چالش بکشد کاملاً بسته عمل می‌کنند. گفتگوی درونی این افراد با نوعی تحکم و عدم پذیرش بین خودها همراه است (۱۰ و ۱۲). افرادی که سبک سردرگم-اجتنابی را مورد استفاده قرار می‌دهند تلاش می‌کنند تا حد ممکن مواجهه با مسائل هویتی و تعارضات را به تعویق بیاورند و از آنها اجتناب کنند. رفتار آن‌ها عمدتاً به وسیله عوامل موقعیتی و لذت‌های آنی تعیین می‌شود. این سبک هویت با سبک مقابله هیجان محور، راهبردهای تصمیم‌گیری اجتنابی، تغییرپذیری مقطعی، جهت‌دهی به وسیله دیگران و خودمعلول‌انگاری ارتباط دارد (۸ و ۱۳ و ۱۴).

نوجوانی علاوه بر جنبه‌های فردی از زمینه اجتماعی (مثل تعاملات بین اعضای خانواده و همسالان) نیز تأثیر می‌پذیرد و این تأثیر برای سال‌ها ادامه یافته و حتی در ایجاد تغییرات تازه نیز تأثیرگذار است. روابط موضوعی بخش مهمی از زمینه اجتماعی است که نوجوان، رشد فردی و انتقال‌های زندگی خود را با آن تجربه می‌کند. در واقع رشد هویت در سایه دلبستگی رخ می‌دهد. این فرآیند پیش‌رونده شامل یکپارچه‌سازی آگاهانه اعتقادات فرد

گروه‌های هویت (هویت ایمن، سردرگم-اجتنابی و تعهد) تعلق داشت.

برای انتخاب نمونه پس از کسب مجوز لازم جهت ورود به کلیه مراکز دانشگاهی شهر تهران از طریق بخش اداری دانشگاه، فراخوانی برای دعوت از دانشجویان ۲۲ تا ۲۵ ساله در این مراکز نصب شد. دانشجویانی که تمایل خود را جهت شرکت در پژوهش اعلام کردند، پرسشنامه سبک هویت برزونسکی (ISI-6) را تکمیل کردند که در صورتی که هویت آنان به یکی از گروه‌های هویت (هویت ایمن، سردرگم-اجتنابی و تعهد) تعلق داشت؛ براساس متغیرهای سن، جنس هم‌تاسازی شده، در سه گروه جایگزین شدند و سایر ابزارهای پژوهش توسط آنان تکمیل گردید. بدین ترتیب حدود ۱۵۰ دانشجویی در مرحله اول با روش نمونه برداری در دسترس مورد بررسی قرار گرفتند که از بین این افراد ۳۶ نفر انتخاب و در سه گروه مستقل جایگزین شدند ملاک‌های ورود سن بین ۲۲ تا ۲۵، برخورداری از توانایی خواندن و نوشتن به زبان فارسی و تعلق داشتن به یکی از گروه‌های هویت ایمن، سردرگم-اجتنابی و تعهد بود. لازم به ذکر است حجم نمونه برای هر گروه با استفاده از فرمول محاسبه حجم نمونه در مطالعات پیوسته

$$n = \frac{za + \delta^2}{d^2}$$

تعیین شد.

در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات از سه مقیاس استفاده گردید که در این قسمت به ذکر آن‌ها می‌پردازیم. پرسشنامه سبک هویت برزونسکی (ISI-6): پرسشنامه ۴۰ سوالی سبک‌های هویت برزونسکی که به سنجش سبک هویت و میزان تعهد فرد می‌پردازد (۱۷). روایی هم‌گرای پرسشنامه توسط روابط نیرومند نظری بین سبک‌های هویت با مقیاس‌های پایگاه‌های هویت مارسیا، جهت‌گیری هویت، فرایندهای اجتماعی-شناختی و جهت‌گیری‌های شخصیتی تأیید شده است (۷ و ۸ و ۱۱ و ۱۸ و ۱۹). برزونسکی و کاک ضریب آلفای کرونباخ سبک اطلاعاتی را ۰/۷۱، سبک هنجاری را ۰/۶۵، سبک سردرگم-اجتنابی را

درباره خود، دیدگاه دیگران و تعهد نسبت به ارزش‌های شخصی و هدف‌های زندگی است (۱۵). علاوه بر این یکی از مقوله‌های مهم و غفلت شده در کار با نوجوان، مفهوم خودشناسی است؛ فرآیندی روان‌شناختی پویا و انسجامی که بصورت زمان‌مند عمل می‌کند (۱۶) این مقوله اثری تسری بر دیگر شرایط نوجوان دارد و می‌تواند سبک هویت وی را تحت تاثیر قرار دهد

با توجه به اهمیت و بحرانی بودن دوره نوجوانی از لحاظ شکل‌گیری هویت، مطالعه این فاز از زندگی از ضرورت ویژه‌ای برخوردار است. پژوهش‌های متنوعی در راستای شناسایی هویت در دنیا صورت گرفته و عوامل گوناگونی را در شکل‌گیری آن دخیل دانسته‌اند که از میان آن‌ها خودشناسی و روابط موضوعی از اهمیت بالایی برخوردار است. از این رو در پژوهش حاضر به مطالعه این دو عامل به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در کسب هویت موفق در نمونه ایرانی پرداخته می‌شود تا میزان کارآمدی این عوامل مشخص گردد. هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوان ایرانی بود و تلاش گردید تا به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود:

- ۱- آیا بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر روابط موضوعی تفاوت معنادار وجود دارد؟
- ۲- آیا بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر خودشناسی انسجامی و میزان تعهد تفاوت معنادار وجود دارد؟

مواد و روش

پژوهش حاضر از نوع طرح‌های علی-مقایسه‌ای است که در آن ویژگی‌های مورد نظر (متغیرهایی که قبلاً اثر خود را گذاشته‌اند) در بیش از یک گروه با هم مقایسه شده‌اند. جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه دانشجویان ۲۲ تا ۲۵ ساله دانشگاه‌های شهر تهران که هویت آنان به یکی از

مقیاس خودشناسی انسجامی: این مقیاس توسط قربانی و همکاران (۱۶)، با ادغام دو وجه تجربه‌ای و تاملی خودآگاهی به منظور سنجش خودشناسی مبتنی بر ادغام تجربه‌های گذشته با آگاهی تجربی کنونی و پیوستن آن به آینده مطلوب ساخته شده است. این ابزار دارای ۱۲ ماده است و دامنه ۵ درجه‌ای پاسخ‌های آن از «عمدتاً درست» تا «عمدتاً نادرست» درجه‌بندی می‌شود تا نمره کلی خودشناسی انسجامی به دست آید. پایایی ضریب آلفای کرونباخ برای کل این مقیاس ۰/۸۲ و پایایی بازآزمایی این مقیاس با فاصله زمانی ۸ هفته ۰/۷۲ به دست آمد ضمن اینکه همسانی درونی، روایی ملاک و همگرایی این مقیاس در ایران و آمریکا مطلوب گزارش شده است (۱۶).

به منظور رعایت مسائل اخلاقی و فراهم آوردن فضای امن برای آزمودنی‌ها چنانچه آزمودنی مایل به تکمیل پرسشنامه نبود می‌توانست آزادانه از شرکت در پژوهش امتناع ورزد. علاوه بر این به آزمودنی‌ها مواردی مانند «پاسخ‌های شما به صورت گروهی برای استفاده در یک تحقیق مورد استفاده قرار خواهند گرفت، نیازی به ذکر نام نیست و هیچ پاسخ درستی وجود ندارد. نظر شما هر چه باشد برای ما محترم است.» توضیح داده شد.

نرم‌افزار SPSS برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. برای بررسی فرضیه‌های پژوهشی از تحلیل واریانس یک‌راهه، مانوا و آزمون تعقیبی شفه استفاده گردید.

یافته‌ها

۱۸ دختر و ۱۸ پسر دانشجوی مقطع کارشناسی با میانگین سنی $20/1 \pm 1/2$ ماه در مطالعه شرکت کردند. میانگین‌سال‌های تحصیلی این دانشجویان نیز ۱۴ سال بود.

پرسش اول پژوهش درصدد پاسخگویی به این موضوع بود که بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر روابط موضوعی تفاوت معنادار وجود دارد؟ برای پاسخگویی به این پرسش با توجه به

۰/۷۵ و تعهد را ۰/۷۸ گزارش کردند (۳). همچنین ضریب پایایی را به روش آزمون مجدد و به فاصله زمان دو ماه بین ۰/۷۱ تا ۰/۷۵ گزارش شده است. هنجاریابی ایرانی، ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۷۴، سبک اطلاعاتی ۰/۶۷، سبک هنجاری ۰/۵۳، سبک سردرگم ۰/۵۴ و مقیاس تعهد ۰/۵۷ را به دست آمد (۲۰). در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ سبک اطلاعاتی ۰/۵۷، سبک هنجاری ۰/۵۳، سبک سردرگم-اجتنابی ۰/۵۹ و مقیاس تعهد ۰/۵۸ به دست آمد.

پرسشنامه روابط موضوعی بل: دارای ۴۵ سؤال است که به صورت بلی و خیر نمره‌گذاری می‌شود و چهار عامل بیگانگی (Alienation)، دل‌بستگی نایمن (Insecure Attachment)، خودمیان‌بینی (Egocentricity) و بی‌کفایتی اجتماعی (Social Incompetence) را می‌سنجد. ضریب پایایی بازآزمایی چهارهفته‌ای و سیزده هفته‌ای خرده‌مقیاس‌های روابط موضوعی را به ترتیب در دامنه ۰/۹۰-۰/۵۸ و ۰/۸۱-۰/۶۵ گزارش کردند. روایی آزمون نیز به وسیله همبستگی بالای این مقیاس با پرسشنامه چند وجهی مینه‌سوتا و پرسشنامه چند محوری میلون تایید شده است (۲۱ و ۲۲). ضمن این‌که نسخه فارسی پرسشنامه روابط موضوعی بل نیز از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است (۲۳). سوالات، ۵، ۷، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۰، ۲۱، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۴، ۳۶، ۳۸، ۳۹، ۴۱، ۴۳، ۴۴ مربوط به مقیاس بیگانگی و سوالات ۱۳، ۳۲، ۳۳، ۳۸، ۳۹، ۴۴ برای مقیاس بی‌کفایتی و خرده مقیاس دل‌بستگی نایمن شامل سوالات ۳، ۴، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۲۰، ۲۳، ۲۶، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۴۰ و نهایتاً خرده مقیاس خود میان‌بینی شامل سوالات ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۴، ۲۷، ۲۹، ۳۱، ۳۶، ۴۱، ۴۲، ۴۵ می‌باشد. نمره بالا در هریک از خرده مقیاس‌ها، نشان می‌دهد که فرد در آن خرده مقیاس روابط موضوعی دچار نقصان‌هایی است در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد.

سه گروه در ترکیب خطی متغیرهای وابسته وجود داشت
($P = ۰/۰۰۰۱$).

به منظور تعیین اختلاف بین سه گروه در تک تک
متغیرهای وابسته، از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه
استفاده شد و نتایج آن نشان دهنده معنی داری متغیرهای
دل بستگی نایمن، بی کفایتی اجتماعی، و بیگانگی بود
(جدول ۱)

داشتن ۴ متغیر وابسته، در ابتدا از آزمون Box's M که
معنی دار نبود ($Box's M = ۲۱/۶۵, F = ۰/۵, P = ۰/۶$) و
سپس از تحلیل MANOVA استفاده گردید. سپس
عضویت گروهی به عنوان متغیر مستقل و خرده
مقیاس‌های پرسش نامه رابطه موضوعی به عنوان متغیر
وابسته به تحلیل وارد شد. نتایج تحلیل MANOVA
نشان دهنده معنی داری ارزش ویژه پیلایی بود ($۱۴/۱۵ =$
 $\eta^2 p, F(۲ و ۳۳) = ۳/۳۶$). بنابراین، تفاوت معنی داری بین

جدول ۱: میانگین و انحراف استاندارد و p-value نمرات ابعاد و خرده مقیاس‌های پرسشنامه روابط موضوعی به تفکیک سبک هویت

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	F	P	نتایج آزمون تعقیبی شفه
دل بستگی نایمن	اطلاعاتی	۱۲	۷/۶۶	۲/۳۸	۱۰/۹۴	۰/۰۰۰۱	اطلاعاتی و سردرگم $P < /۰۰۰۱$
	سردرگم-اجتنابی	۱۲	۱۲/۵	۳۱/۳			هنجاری و سردرگم $P < /۰۰۲$
	هنجاری	۱۲	۸/۲۵	۲/۴			
بی کفایتی اجتماعی	اطلاعاتی	۱۲	۸/۱	۱/۹	۲۲/۰۱	۰/۰۰۰۱	اطلاعاتی و سردرگم $P < /۰۰۰۱$
	سردرگم-اجتنابی	۱۲	۱۲/۵۸	۱/۲			هنجاری و سردرگم $P < /۰۰۰۱$
	هنجاری	۱۲	۹/۵۸	۱/۷			
بیگانگی	اطلاعاتی	۱۲	۱۰	۱/۱	۳۴/۱۷	۰/۰۰۰۱	اطلاعاتی و سردرگم $P < /۰۰۰۱$
	سردرگم-اجتنابی	۱۲	۱۲/۱۶	۰/۷۱			اطلاعاتی و هنجاری $P < /۰۰۸$
	هنجاری	۱۲	۱۱/۲	۰/۹۶			
خودمیان بینی	اطلاعاتی	۱۲	۱۸/۹۱	۲/۳	۰/۰۶	۰/۹۳	
	سردرگم-اجتنابی	۱۲	۱۸/۸۳	۱/۴			
	هنجاری	۱۲	۱۹/۰۸	۱/۱			

پس از احراز مفروضه‌های زیربنایی از تحلیل واریانس یک-
راهه و آزمون تعقیبی شفه استفاده شد که نتایج آن در
جدول ۲ گزارش شده است

پرسش دوم پژوهش حاضر به بررسی این موضوع پرداخت
که آیا بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی،
هنجاری و سردرگم) از نظر خودشناسی انسجامی و تعهد
تفاوت معنادار وجود دارد؟ برای پاسخ‌گویی به این پرسش

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد خودشناسی انسجمی و تعهد به تفکیک سبک هویت و نتایج تحلیل واریانس یک راهه آن

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	F	P	نتایج آزمون تعقیبی شفه
خودشناسی انسجمی	اطلاعاتی	۱۲	۴۵	۵/۳	۷/۳۸	۰/۰۰۲	اطلاعاتی با سردرگم و هنجاری P<۰/۰۱
	سردرگم	۱۲	۳۷/۷۲	۴/۹			
	هنجاری	۱۲	۳۹/۵۳	۴/۰۱			
تعهد	اطلاعاتی	۱۲	۲۵/۷۴	۵/۳	۴/۸۷	۰/۰۱	اطلاعاتی و سردرگم P<۰/۰۰۰۱
	سر در گم	۱۲	۲۰/۰۴	۳/۶			
	هنجاری	۱۲	۲۲/۱۶	۴/۳			

بحث

پژوهش حاضر با توجه به ضرورت مطالعه دوره نوجوانی و شناسایی متغیرهای تاثیرگذار بر شکل‌گیری هویت، با هدف بررسی تاثیر فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوان ایرانی انجام گرفت. نتایج نشان داد که بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر میزان تعهد تفاوت معنادار وجود داشت. دانشجویانی که سبک هویت اطلاعاتی داشتند، متعذرتر از دانشجویان یا سبک هویت سردرگم و هنجاری بودند. ضمن اینکه تعهد دانشجویان با سبک هویت هنجاری نیز بیش از دانشجویان با سبک خویت سردرگم بود. در تبیین این یافته‌ها علاوه بر اشاره به همسویی نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشی پیشین (۱۳ و ۶ و ۲۴) می‌توان گفت افراد با سبک هویت اطلاعاتی دارای ویژگی‌هایی همچون خوداندیشی، پردازش فعالانه اطلاعات و گشاده بودن نسبت به دریافت اطلاعات جدید هستند (۵)، آن‌ها در هنگام مواجهه با مسائل و تصمیمات فردی به کنکاش، تشریح دقیق مسئله و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود می‌پردازند (۸) و هنگام برخورد با مسائل از راهبردهای مقابله‌ای مسئله‌محور استفاده می‌کنند. مجموع این عوامل باعث افزایش ادراک اطلاعات جدید در حوزه هویت و پردازش و تحلیل منطقی این اطلاعات شده و سبب می‌شود نوجوان بهترین تصمیم را در مواجهه با این مسائل اتخاذ کنند. در نهایت مواجهه با

مسائل با رویکردی منطقی در حوزه‌های مربوط به هویت (ارزش‌ها، اعتقادات، شغل و ...) توسط صاحبان سبک هویت اطلاعاتی به ایجاد تعهدی ژرف منجر خواهد شد. افراد با سبک پردازش هویت هنجاری نیز بدان علت دارای تعهدات نیرومندی هستند که خود را با توقعات و دستورالعمل‌های «دیگران مهم» وفق می‌دهند. در واقع اتکا یک‌جانبه آن‌ها بر درونی‌سازی، تهدیدات بالقوه برای «خود» را کاهش می‌دهد. این افراد برای اینکه هویت و تعهدات مربوط به مباحث هویتیشان در معرض تهدید و تغییر قرار نگیرد نسبت به دریافت اطلاعات جدید مربوط به هویت خود گشودگی نشان نمی‌دهند (۵). اما نوجوانان صاحب سبک هویتی سردرگم - اجتنابی از درگیری با مباحث مربوط به هویت طفره می‌روند یا اینکه آن‌ها به تعویق انداخته و از آن اجتناب می‌کنند. در واقع آن‌ها برای مقابله با مسائل و تعارضات شخصی بی‌انگیزه‌اند (۸). آن‌ها برای زندگی خود برنامه‌ای ندارند، برنامه‌ریزی شغلی و تحصیلی محدودی داشته و خودمختاری پایینی دارند (۱۲). آنچه از این ویژگی‌ها منتج می‌شود عدم درگیری با مباحث مربوط به هویت است که به موجب آن تعهدی نیز شکل نمی‌گیرد. به بیان روشن‌تر ویژگی بارز سبک پردازش هویت سردرگم-اجتنابی که دستیابی به تعهد را بوسیله افراد دارای این سبک با اختلال مواجه می‌کند، سطوح پایین پردازش فعال اطلاعات و نیز حل مسأله است. در واقع افراد با سبک سردرگم-اجتنابی در مورد مباحث

مربوط به هویت به نتیجه خاصی نمی‌رسند که نسبت به آن متعهد شوند.

دیگر یافته پژوهش حاضر گویای برتری معنادار خودشناسی انسجامی دانشجویان با سبک هویت اطلاعاتی در مقایسه با دانشجویان دارای سبک هویت سردرگم و هنجاری بود. در تبیین این یافته می‌توان به تاثیر چگونگی رابطه فرد با خویشتن خویش (۲۵) و گفتگوهای درونی شخص با خود بر شکل‌گیری هویت اشاره کرد. ضمن این‌که افراد با سبک هویت اطلاعاتی چون به‌طور فعال به جستجو و ارزیابی اطلاعات مربوط به خویشتن می‌پردازند، و تلاش می‌کنند تا اندیشه ورز، آگاه و گشوده نسبت به تجارب جدید باشند. بنابراین در گفتگوی خود منجسم عمل می‌کنند و به‌عبارت دیگر به صورت نسبی به یک خودانسجامی رسیده‌اند (۸ و ۹)؛ این در حالیست که افراد با سبک هویت هنجاری توقعات و دستورالعمل‌های «دیگران مهم» را به اجرا می‌گذارند و نسبت به اطلاعاتی که ممکن است اطلاعات و ارزش‌های شخصی آنها را به چالش بکشد کاملاً بسته عمل می‌کنند (۱۱ و ۱۲ و ۱۳) افرادی که سبک سردرگم-اجتنابی را مورد استفاده قرار می‌دهند تلاش می‌کنند تا حد ممکن مواجهه با مسائل هویتی و تعارضات را به تعویق بیاورند و از آنها اجتناب کنند (۸ و ۱۴ و ۱۸).

یافته دیگر پژوهش حاضر بیان‌گر تفاوت معنادار گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از نظر دلبستگی ناایمن، بیگانگی، و بی‌کفایتی اجتماعی بود. دلبستگی دانشجویانی که سبک هویت سردرگم-اجتنابی داشتند ناایمن‌تر از دلبستگی دانشجویان یا سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری بود. همچنین آن‌ها از نظر اجتماعی خود را بی‌کفایت‌تر از دانشجویان یا سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری می‌دانستند و احساس بیگانگی بیشتری نسبت به سایرین داشتند. این یافته‌ها همسو با یافته‌هایی است که چگونگی رابطه فرد با دیگران مهم و دلبستگی را در شکل‌گیری هویت موثر می‌دانند (۲۶). در واقع مفهوم نوجوان بدون در نظر گرفتن بافت خانوادگی در یک خلاء

عمیق معنایی قرار خواهد گرفت. چرا که سازه‌های درونی نوجوان در اثر نوع ارتباط با والدین و تعاملات اجتماعی تکامل می‌یابد (۲۷). علاوه بر این تنها در سایه بستری امن و احساس دلبستگی است که نوجوان یارای مواجه شدن با تعارضات درونی و یکپارچگی را دارد (۲۸). علاوه بر این در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت برای دستیابی به هویت موفق، نوجوان باید تصویر بزرگ دیگری را انتخاب، آن را درونی و سپس مورد ارزیابی قرار دهد (۶). در چنین حالتی نوجوان قادر است احساس یگانگی و کفایت اجتماعی را در خود پرورش می‌دهد، اما چون افراد با سبک هویتی سردرگم-اجتنابی چون با یک هویت مشخص همانندسازی نکرده‌اند در واقع همانندسازی آن‌ها بیشتر تقلید و با هر تصویری است که در آن لحظه، ایده‌آل به نظر می‌رسد بنابراین احساس بیگانگی آن‌ها بیش از دو سبک هویتی دیگر است.

باید توجه داشت که داده‌های پژوهش حاضر از طریق خودگزارش‌دهی آزمودنی‌ها جمع‌آوری شده بنابراین با محدودیت‌هایی مثل تأثیر گرایش پاسخ‌دهندگان به ارائه پاسخ‌های جامعه‌پسند روبرو است؛ علاوه بر این استفاده از روش نمونه‌گیری و محدود شدن اجرای پژوهش به نمونه‌گیری در دسترس و نیز عدم کنترل متغیرهایی همچون وضعیت اجتماعی-اقتصادی آزمودنی‌ها تعمیم یافته‌های پژوهش را با محدودیت مواجه می‌سازد. با این-حال تعیین مولفه‌های پویای هویت (خودشناسی و روابط موضوعی) از جنبه نوآورانه و ارزشمند پژوهش حاضر است. بنابراین نتایج پژوهش حاضر علاوه بر افزایش دانش نظری در مورد نوجوانی و عوامل تاثیرگذار بر شکل‌گیری هویت می‌تواند در تهیه بسته آموزشی و درمانی شکل‌گیری هویت موفق نوجوان ایرانی مورد توجه متخصصان و دست‌اندرکاران امر آموزش و درمان قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین گروه‌های مختلف سبک هویت (اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم) از

6. White R J. The role of parenting style, ethnicity and identity style in identity commitment and career decision self-efficacy. Doctoral dissertation, University of Southern California; 2009.
7. Berzonsky MD. Identity style and well-being: Does commitment matter? *Identity* 2003; 3: 131 – 142.
8. Berzonsky MD. Self-construction over the life-span: A process perspective on identity formation. In G. Advances in personal construct psychology 1990; 1: 155–186.
9. Dollinger SMC. Identity styles and the five-factor model of personality. *Journal of Research in Personality* 1995; 29(4): 475-479.
10. Berzonsky MD, Kinney A. Identity style and need for cognitive closure. Paper presented at the Biennial Meetings of the Society for Research on Identity Formation, Dog Island, FL; 1995.
11. Berzonsky MD, Sullivan C. Social-cognitive aspects of identity style: Need for cognition, experiential openness, and introspection. *Journal of Adolescent Research* 1992; 7: 140–155.
12. Berzonsky MD, Kuk L S. Identity style, psychosocial maturity, and academic performance. *Personality and Individual Differences* 2005; 39(1): 235- 247.
13. Berzonsky MD. Identity style, parental authority, and identity commitment. *Journal of Youth and Adolescence* 2004; 33(3): 213-220.
14. Berzonsky MD, Ferrari J R. Identity orientation and decisional strategies. *Personality and Individual Differences* 1996; 20: 597–606.
- نظر خودشناسی انسجامی، میزان تعهد، بی‌کفایتی اجتماعی، بیگانگی و دل‌بستگی‌ناایمن تفاوت معنی‌دار وجود داشت. این نتایج به معنای تاثیر معنادار فرآیند خودشناسی، میزان تعهد و مولفه‌های روابط موضوعی بر شکل‌گیری هویت نوجوانان بود. به دلیل اهمیت شکل‌گیری هویت سالم برای سلامت روان نوجوانان، پیشنهاد می‌شود در آینده پژوهش‌های کمی و کیفی بیشتری برای شناسایی سایر ابعاد هویت همچون ارتباط با همسالان و خانواده) و نیز چگونگی تاثیر آن بر عملکرد نوجوان انجام گیرد.

منابع

1. Lerner G, Manes R. Parent coping and child distress behaviors during invasive procedures for childhood cancer. *Journal of Pediatric Oncology Nursing* 2009; 16: 3-12.
2. Mansour M. Developmental psychology from birth to senescence. Tehran: Samt; 2004. (Persian)
3. Berzonsky MD, Kuk LS. Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research* 2000; 15(1): 81-98.
4. Oyemade UJ, Washington V, Gullo DF. The relationship between head start parental involvement and the economic and social self-sufficiency of head start families. *J Negro Educ* 1989; 58:5–15.
5. Soenens B, Berzonsky MD, Vansteenkiste M, Beyers W, Goossens L. Identity styles and causality orientations: In search of the motivational underpinnings of the identity exploration process. *European Journal of Personality* 2005; 19: 427–442.

- relations: Reliability, validity, and factorial invariance. *J Clin Psychol* 1986; 42(5):733-741.
23. Hasan Hadinezhad H, Tabatabaeian M, Dehghani M. A Preliminary Study for Validity and Reliability of Bell Object Relations and Reality Testing Inventory. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 2014; 20(2): 162-169. (in Persian)
 24. Seramova B, Bianchi G, Lasticova B, Fichnova K, Hamranova A. Analyses of Socio-Cognitive Identity Styles by Slovak Adolescents. *International Journal of Human and Social Sciences* 2008; 2(4): 196.
 25. Winnicott D. Transitional objects and transitional phenomena. *International Journal of Psychoanalysis* 1953; 34: 89-97.
 26. Lranjo J, Bernier S, Meins E. Associations between maternal mind-mindedness and infant attachment security: investigating the mediating role of maternal sensitivity. *Infant Behavior and development* 2008; 31: 688-695.
 27. Lehman EB, Erdwins CJ. Social and emotional adjustment in young children. *Support Care* 1981; 25(3):134-137.
 28. Bakermans-Kranenburg MJ, Van Ijzendoorn MH, Juffer F. Disorganized infant attachment and preventive interventions: A review and meta-analysis. *Infant Mental Health Journal* 2005; 26: 191-216.
 15. Schultz DP, Schultz S. *Theories of Personality*, Florida, University of South Florida; 2013.
 16. Ghorbani N, Watson PJ, Hargis MB. Integrative self-knowledge scale: correlations and incremental validity of a cross-cultural measure developed in Iran and the United States. *Journal of Psychology* 2008; 142:395-412.
 17. Berzonsky MD. Identity style: Conceptualization and measurement. *J Adolesc Res* 1989; 4: 267-281.
 18. Berzonsky MD, Neimeyer GJ. Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. *Journal of Research in Personality* 1994; 28(4):425-435.
 19. Schwartz SJ, Mullis RL, Waterman AS, Dunham RM. Ego identity status, identity style, and personal expressiveness: An empirical investigation of three convergent constructs. *Journal of Adolescent Research* 2000; 15:504-521.
 20. Aqajani Hossein Abadi M, Farzad V, Shahraray M. The psychometric properties of Identity Style Inventory. *Teb Va Tazkeyeh* 2004; 5: 9-19. (in Persian)
 21. Bell MD, Billington RJ, Becker BR. Scale for the assessment of reality testing: Reliability, validity, and factorial invariance. *J Consult Clin Psychol* 1985; 53(4): 506-511.
 22. Bell MD, Billington RJ, Becker BR. A scale for the assessment of object

Cite this article as:

Robenzadeh SH, Rasoolzadeh Tabatabaei K, Ghorbani N, Abedin AR. Investigation of the Role of Self-Knowledge, Commitment, and Object Relations in Adolescents' Identity Formation. *Sadra Med Sci J* 2016; 4(4): 267-276.